

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Albertui Zalatoriumi – 75. Spalio 30 d. Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos antro aukšto fojė buvo parengta paroda, skirta literatūros tyrinėtojo, kritiko Alberto Zalatoriaus 75-osioms gimimo metinėms.

A. Zalatorius (kairėje) ir K. Lozoraitis Lietuvos ambasadoje Vašingtone

Jis gimė 1932 m. lapkričio 3 d. Panevėžio rajone, Karvelių kaime. 1956 m. baigė Vilniaus universitete lituanistikos studijas. Tris dešimtmečius dirbo Lietuvių kalbos ir literatūros institute. Nuo 1991 m. dėstė Vilniaus pedagoginiame universitete. Inicijavo Pasaulio lituanistų bendriją, nuo 1994 m. buvo jos pirmininkas. 1999 m., deja, jau po mirties, A. Zalatorius buvo apdovanotas Nacionaline premija, o 2005 m. – Vyčio kryžiaus ordino medaliu.

Anot Donato Saukos, A. Zalatoriaus „kritikos straipsniai rašyti maksimaliai sukaupiant minties esmę, išgaunant išraiškos plastiką, išlaiko jo asmenybės jėgą ir vidinės energijos spinduliavimą. Visada asmeniškai buvo jo santykis su pasirinktu tirti objektu. Į kiekvieną autorių Albertas žvelgė su pagarba, kuri verčia tam tikra prasme prilygti autoriui, kad užsimezgęs dialogas būtų abipusiai vaisingas...“

Kalbėdamas apie pačios literatūros prigimtį, A. Zalatorius rašė: „Literatūra nėra nei gyvenimo atspindys, nei atskiras pasaulis. Literatūra irgi yra gyvenimas, tiksliau – integrali to gyvenimo dalis, kaip ir visos kitos dalys. Ją gimdo daugybė žmoniškų paskatų, o funkcionuoja ji irgi tikrai sugrįžusi pas žmogų, veikdama jo likimą ir to likimo veikiamą“.

Parodoje eksponuojamos visos A. Zalatoriaus knygos: „Lietuvių apsakymo raida ir poetika“ (1971), „Jonas Biliūnas: medžiaga lektoriui rašytojo 100-osioms gimimo metinėms“ (1979), „XX amžiaus lietuvių novelė (iki 1940 m.)“ (1980), „Prozos gyvybė ir negalia“ (1988), „Literatūra ir laisvė: kritika, esė, pokalbiai“ (1998), „Vincas Krėvė: nebaigta monografija“ (2003). A. Zalatorius yra vienas „Lietuvių literatūros istorijos“ (rusų k., 1977), „Amžinai žaliuojančio klevo“ (rusų k.,

1983), „Lithuanian Literature“ (1997) autorių, šios knygos taip pat eksponuojamos parodoje.

Kitą parodos dalį sudaro A. Zalatoriaus parengtos spaudai knygos: Šatrijos Raganos kūriniai „Senamė dvarė“ bei „Irkos tragedija“ (1969), A. Vaičiulaičio rinktinė „Tavo veido šviesa“ (1989), V. Krėvės „Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė“ (1992) ir „Miglose“ (1993), P. Tarulio „Gyvas stebuklas“ (1993), P. Vaičiūčio „Lėkite, dainos“ (1975) ir „Raštai“ (1996), jo sudarytos lietuvių novelės antologijos „Lietuvių tarybinė novelė“ (1969), „Už saulę gražesnis“ (1978), „Žalias laiko vingis“ (1981), „Trys psichiatrai pienių lauke: lietuvių egzodo novelė“ (1995).

Albertas Zalatorius mirė 1999 m. gruodžio 13 d., palaidotas Antakalnio kapinėse.

Apie jį rašiusi Jūratė Sprindytė pastebėjo: „Žmogiško orumo ir estetinės gyvybės pajauta, sprendimų ir vertinimų autonomiškumas skyrė jį iš kolegų būrio. Todėl ne tik moksle, kritikoje, bet ir kultūros kasdienybėje turbūt suvisam liko žiojėti A. Zalatoriaus dydžio tuštuma. Jis buvo ir švietėjas, ir mokslininkas, ir kritikas, ir pedagogas“.

Nijolė Jonaitienė

Hermanui Hesei – 130. Nacionalinėje bibliotekoje paminėtos vokiečių rašytojo, Nobelio premijos laureato Hermano Hesės (Hermann Hesse; 1877–1962) 130-osios gimimo metinės.

XX a. pirmosios pusės intelektualiosios prozos kūrėjas H. Hese, pasirašinėjęs slapyvardžiu Emilis Sinkleris (Emil Sinclair), ir šandien įdomus, ypač skaitantiems originalo kalba. Rengdami H. Hesės ekspoziciją bibliotekoje, pateikėme jo išsamią biografiją, nes rašytojo nueitas gyvenimo kelias parodo kūrėjų darbus. H. Hese studijavo teologiją Maulbrono seminarijoje (nebaigė), dirbo knygynuose ir leidykloje, mėgo keliauti. I pasaulinio karo metais dalyvavo Raudonojo Kryžiaus veikloje, rūpinosi karo belaisviais. Nuo 1919 m. apsigyveno Montanjoloje (Šveicarija), kur ir mirė.

Hermanas Hese

Ankstyvajai poezijai, kurios dalis buvo eksponuojami parodoje, būdinga muzikos, tolimų šalių ilgesio, vienvėsių motyvai, o vėlesnėje kūryboje – romanuose, esė, novelių rinkiniuose –

nagrinėjamos filosofinės problemos. 1946 m. rašytojui paskirta Nobelio premija.

Nacionalinės bibliotekos Vokiškų leidinių J. G. Herderio skaitykloje, kurios atviruose fonduose esančią literatūrą galima pasiimti skaityti į namus, sukaupti H. Hesės kūriniai ir literatūra apie jį. Kadangi vokiškų leidinių vertimų ši skaitykla nekaupia, jie buvo surinkti iš kitų bibliotekos fondų ir skaityklų. Tai romanas „Pėteris Kamencindas“ (Peter Camenzind; vok. 1904 m., liet. 1998), „Po ratu“ (Unterm Rad; 1906, liet. 2000), „Knulpas“ (Knulp; 1915, liet. 2002), „Gertrūda“ (Gertrud; 1910, liet. 1998), „Rosshaldė“ (Rosshalde; 1919, liet. 1999), „Zaratusros sugrįžimas“ (Zarathustras Wiederkehr; vok. 1919), „Žvilgsnis į chaosą“ (Blick ins Chaos; vok. 1920), „Demianus“ (Demian; 1919, liet. 1990), „Paskutinė Klingzoro vasara“ (Klingsors letzter Sommer; 1920, liet. 1979), „Sidharta“ (Siddhartha; 1922, liet. 1990). „Sidhartos“ lietuviškąjį vertimą iliustravo dailininkė Sigutė Valiuvienė, kurios skaitmeninės grafikos darbų ciklas „Sidharta – gyvybės medis“ tuo pačiu metu buvo eksponuojamas priešais H. Hesės parodą.

Žiūrovui pateikti rašytojo kūriniai „Stepių vilkas“ (Der Steppenwolf; 1927, liet. 1979), „Narcizas ir Auksaburnis“ (Narziss und Goldmund; 1930, liet. 1995), „Stiklo karoliukų žaidimas“ (Das Glasperlenspiel; 1943, liet. 1984) puikiai derėjo su naujai pakartotais leidimais ir kritikos straipsniais iš antologijų ir žurnalų. Ne mažai vietos ekspozicijoje buvo skirta H. Hesės autobiografinėi kūrybai, ypač romanui „Kurortininkas“ (Der Kurgast; 1925).

Lietuviškai skaitančią publiką parodos rengėjos, Vokiškų leidinių J. G. Herderio skaityklos darbuotojos A. Miltenytė ir D. Labuckienė, pamalonino pasakų rinkiniu „Sapnas apie fleitą“ (2001), rinktine „Skaitymai minutėmis“ (2001), novelių knyga „Mažame mieste“ (2002).

Janina Stankevičienė

MOKSLINĖS BIBLIOTEKOS

Šiaurės Ministrų Tarybos remiamo projekto seminarai. Remiantis Šiaurės-Baltijos šalių medicinos bibliotekų partnerystėje sėkmingai iki 2004 metų įvykdyta programa „Žinių sklaida“. 2007 m. buvo parengtas naujas projektas „Bendradarbiavimas ir žinios – investicija į pilietinės visuomenės vystymąsi“. Tikslas – parengti specialistus, galinčius mokyti vartotojus medicinos informacijos paieškos. Projektą rengė Norvegijos bibliotekų asociacijos Medicinos ir sveikatos sekcija (SMH), Šiaurės-Baltijos šalių medicinos ir sveikatos informacijos asociacija (NAMHI) bei Baltijos šalių medicinos bibliotekų asociacija (BAML), finansavo Šiaurės Ministrų Taryba.

Pagal projekto pirmąją dalį gegužės 8-10 dienomis įvyko seminaras Rygoje, kuriame 35 dalyviai iš Latvijos, Estijos ir Lietuvos klausėsi teoretinių paskaitų, dalyvavo praktiniuose užsiėmimuose, parengtuose specialistų iš Norvegijos. Seminarą dalyvavo keturios bibliotekininkės iš Lietuvos: Lina Melketienė bei Laura Petrauskienė iš Kauno medicinos universiteto ir Regina Vaišvilienė bei Jūratė Stukienė iš Lietuvos medicinos bibliotekų. Tai buvo puiki galimybė pakartoti bei atnaujinti žinias savo profesijos srityje.